

Sygn. akt II KK 144/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSA del. do SN Stanisław Stankiewicz (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Sobieszkańska

w sprawie **M. K.**

skazanej z 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 25 czerwca 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na korzyść skazanej

od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 2 lutego 2015 r.,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o zobowiązaniu do naprawienia szkody (punkt 3);**
- 2. obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy skierował do Sądu Rejonowego w W. akt oskarżenia, w którym oskarżył M. K. o to, że: w dniu 27 lutego 2009 r. w miejscowości Ł. w siedzibie firmy „T.” działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 3017.12 zł firmę „P. S.A.”, w ten sposób, że używając jako autentyczne sfałszowane zaświadczenie o zatrudnieniu wystawione przez firmę „R.” zawarła dwie umowy świadczenia usług telekomunikacyjnych o nr [...] i z umów tych nie wywiązała się, czym działała na szkodę „P. S.A.”, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Jednocześnie prokurator zamieścił w akcie oskarżenia wniosek, sporządzony na podstawie art. 335 § 1 k.p.k., o wydanie wobec oskarżonej wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i orzeczenie wobec niej uzgodnionych kar: 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat; zobowiązania do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 3.017,12 zł w ciągu 8 miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku.

Wyrokiem z dnia 2 lutego 2015 r., Sąd Rejonowy w W.:

- 1) oskarżoną M. K. uznał za winną dokonania zarzucanego jej czynu z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył jej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- 2) na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby;
- 3) na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżoną do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego P. S.A. kwoty 3017.12 zł w terminie 8 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia;
- 4) na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa poprzez pozostawienie w aktach sprawy dowodów rzeczowych wymienionych w wykazie dowodów rzeczowych nr 1/70/09 w punktach od 1 do 5 na karcie 73 akt. zarejestrowanych pod numerem [...];

5) zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa tytułem kosztów procesu następujące kwoty: a) 180 zł tytułem opłaty, b) 3.088.25 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych od chwili wszczęcia postępowania.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się z dniem 10 lutego 2015 r.

Obecnie, na podstawie art. 521 § 1 k.p.k., Prokurator Generalny wniósł kasację w tej sprawie, zaskarżając powyższy wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3 orzeczenia, na korzyść M. K.

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 i art. 537 § 1 i 2 k.p.k., autor kasacji zarzucił: *rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. i art. 335 § 1 k.p.k., polegające na uwzględnieniu przez sąd wniosku prokuratora o wydanie wobec M. K. wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie uzgodnionej z nią kary, w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 72 § 2 k.k., polegającego na zobowiązaniu oskarżonej do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego „P. S.A.” kwoty 3.017,12 zł w terminie 8 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, w sytuacji, gdy szkoda ta została przez wymienioną naprawiona przed wydaniem wyroku.*

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego, wniesiona w tej sprawie na korzyść skazanej M. K., okazała się zasadna w stopniu oczywistym, co pozwalało na jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Autor skargi trafnie wskazał w *petitum* kasacji na rażące naruszenie przepisów prawa karnego procesowego i materialnego przez sąd *meriti*. W szczególności trzeba zgodzić się ze skarżącym, że złożenie przez prokuratora wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy - na podstawie art. 335 § 1 k.p.k. - nawet przy uwzględnieniu, że wniosek ten jest zaakceptowany przez oskarżonego, nie zwalnia sądu od obowiązku przeprowadzenia kontroli tego wniosku z punktu widzenia zgodności z przepisami obowiązującego prawa. Stwierdzenie bowiem, że treść wniosku pozostaje w sprzeczności z prawem

materialnym lub narusza prawo procesowe, obliguje sąd *meriti* do wskazania stronom konieczności dokonania odpowiednich zmian, a w wypadku braku akceptacji dla tych modyfikacji ze strony podmiotów uprawnionych do zajmowania stanowiska w tej materii – należy rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych. *In concreto* przedmiotem tego rodzaju kontroli powinna być także kwestia zgodności wszystkich propozycji zawartych we wniosku z regułami obowiązującego prawa materialnego, w tym również właściwej oceny proponowanych kar czy środków probacyjnych. Zatem sąd *meriti* nie może zaakceptować warunków porozumienia uzgodnionych wprawdzie między prokuratorem i oskarżonym, ale naruszających przepisy prawa materialnego (*vide* wyroki SN z dnia 12 lipca 2012 r., III KK 429/11, Legalis; wyrok SN z dnia 21 lutego 2013 r., V KK 14/13, LEX nr 1284782).

W realiach przedmiotowej sprawy, wniosek prokuratora o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy, uzgodniony z oskarżoną, jaki wpłynął do Sądu Rejonowego w dniu 23 grudnia 2013 r., zawierał m.in. postulat nałożenia na M. K., obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 3.017,12 zł. Rzecz jednak w tym, że oskarżona w dniu 12 maja 2014 r. powiadomiła Sąd Rejonowy o naprawieniu w całości szkody wyrządzonej przestępstwem, poprzez wpłatę kwoty 3.017,12 zł na rzecz „P. S.A.”, jako dowód załączyła wydruki przelewów bankowych (k.332), a dodatkowo – sam pokrzywdzony potwierdził otrzymanie stosownej wpłaty z dnia 10 kwietnia 2014 r. (k. 363). Tymczasem okoliczności tych sąd *meriti* nie dostrzegł i rozpoznając wniosek prokuratora o skazanie M. K. bez przeprowadzenia rozprawy, wyrokiem z dnia 2 lutego 2015 r. orzekł - na podstawie art. 72 § 2 k.k. – także środek probacyjny, czym dopuścił się rażącego naruszenia tej normy prawa karnego materialnego.

Naturalnie do celów postępowania karnego należy również uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego (art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k.), w tym naprawienie już w postępowaniu karnym, gdy to możliwe, szkody wyrządzonej przestępstwem. Trzeba przypomnieć, że przepis art. 72 § 2 k.k. pozwala na zobowiązanie skazanego do naprawienia szkody w całości lub w części, chyba że orzeczono środek karny wymieniony w art. 39 pkt 5 k.k. Zobowiązanie do naprawienia szkody nie stanowi jednak fragmentu orzeczenia o karze lub środku

karnym. Nie jest to, wymierzana przez sąd, w imieniu państwa dolegliwość, którą ponieść musi sprawca w związku z popełnionym przestępstwem. Zobowiązanie do naprawienia szkody, o którym mowa w art. 72 § 2 k.k., to w szczególności wyrównanie straty, którą pokrzywdzony poniósł (*arg. ex art. 361 § 2 k.c.*). Zatem orzeczenie w tym zakresie związane jest ściśle z rzeczywistą szkodą, jaką poniósł pokrzywdzony i to szkodą rozumianą tak, jak w prawie cywilnym. *In concreto* odnosi się ono tylko do szkody realnie wyrządzonej, a więc takiej, której nie naprawiono (w całości lub w części). Innymi słowy, zobowiązanie do naprawienia szkody nie może z jednej strony zmierzać do przysporzeń w majątku pokrzywdzonego, z drugiej zaś stanowić elementu kary sensu stricto, tj. dolegliwości wymierzonej sprawcy przestępstwa, która ma spełnić zadania określone w art. 53 k.k. (*vide* wyrok SN z dnia 9 lipca 2013 r., II KK 160/13, LEX nr 1331277). Z kolei przy ustalaniu wysokości szkody, która powstała w wyniku przestępstwa należy brać pod uwagę, nie tylko obiektywną wartość skradzionych przedmiotów, ale również konieczne jest uwzględnienie wartości mienia, które już zostało odzyskane przez pokrzywdzonego.

Skoro w realiach przedmiotowej sprawy oskarżona w całości naprawiła szkodę i to zanim wydano zaskarżony wyrok, to w tym stanie rzeczy realizacja orzeczonego bezpodstawnie zobowiązania do naprawienia szkody – *in concreto* przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 3.017,12 zł - nie prowadziłyby zatem, co oczywiste, do kompensowania szkód poniesionych przez pokrzywdzonego przestępstwem, tylko spowodowałyby nieuprawnione przysporzenie mu korzyści. Zatem zaaprobowanie, bez wykorzystania przysługujących sądowi *meriti* uprawnień zainicjowania zmiany wadliwego wniosku prokuratora i uwzględnienie go, mimo braku ku temu podstaw, stanowiło rażące naruszenie przepisów prawa procesowego (art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k.). Uchybienie to w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku z rażącym i mającym istotny wpływ na orzeczenie naruszeniem prawa materialnego - art. 76 § 2 k.k.

Reasumując, mając na uwadze powyższe względy, zgodnie z wnioskiem kasacji, należało uchylić zaskarżony wyrok w części orzekającej zobowiązanie M. K. do naprawienia szkody (punkt 3), bez wydawania zbędnego w tym wypadku

orzeczenia następczego. Tego rodzaju postąpienie uznać należy za dopuszczalne, a zarazem wystarczające i choć nie jest *explicite* wymienione w treści art. 537 § 2 k.p.k., to przemawia za nim konsekwentne i jednolite stanowisko Sądu Najwyższego. Zatem wydany w postępowaniu kasacyjnym wyrok uchylający, *in concreto* może nie zawierać orzeczenia następczego w szczególności wówczas, gdy konieczne jest wyeliminowanie z zaskarżonego orzeczenia rozstrzygnięcia wydanego z rażąco obrażającą przepis prawa materialnego, a eliminacja taka nie wymaga ponownego rozpatrywania sprawy (*vide* wyroki SN: z dnia 10 grudnia 2002 r., V KK 317/02, LEX nr 74385; z dnia 19 października 2005 r., IV KK 199/05, OSNwSK 2005/1/1893; z dnia 28 lutego 2008 r., III KK 454/07, LEX nr 406859; z dnia 26 listopada 2008 r., III KK 342/08, Prok. i Pr. – wkł. 2009/4/17).

Podstawą orzeczenia o wydatkach związanych z rozpoznaniem niniejszej kasacji był przepis art. 638 k.p.k.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.